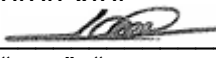

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə
rektorün vəzifəsini icra edən:

dos.Z.İ.Məmmədov
“ ” “ ” 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050706–“Meşəçilik”

Fakültə: “Aqrar və mühəndislik”

Kafedra: “Aqrar elmlər”

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: “Meşə əkinləri” (Təhsil Nazirliyinin 27.09.2018 tarixli F-678 sayılı qərarı ilə qərar verilmişdir).

Kodu: İPF-B-18

Tədris ili: II (2024-2025)

Semestr: III

Tədris yükü: Cəmi 240 saat: Auditoriya saati –75 (müh.-45 saat , laboratoriya 30 saat.).

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

Auditoriya N:313

Saat: :15.00

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: m.Əliyev Adıgözəl Rəsul oğlu.

Məsləhət günləri və saat: II- gün 14⁰⁰.

E-mail ünvanı: adigözel.aliyev54@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. Azərbaycan Respublikası meşələrinin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003.
2. İbrahimov Z.A. // Meşə əkinləri, Dərslik. Bakı 2015, s.3-371.
3. Məmmədov Q.Ş. , Xəlilov M.Y. // Azərbaycan meşələri(monoqrafiya). Bakı, 2002, 465 səhifə
4. Mustafayev M.N. // Cəviz və şabalıdyarpaq palıd əkinləri yaradılmasının bioekoloji əsasları (monoqrafiya). Bakı, “Şərq-Qərb” Nəşriyyatı Evi., 2014, 220 səhifə.
5. Məmmədov Q.Ş. , Əsədov K.S. // Meşə ekologiyası (ali məktəblər üçün dərslik), Bakı, “Elm”, 2010, 435 səhifə.
6. Cəfərov M.İ. , Babayev A.N. , İbrahimov Z.A. // Azərbaycanın təbii sərvətləri və onlardan səmərəli istifadə (monoqrafiya). Bakı, Qapp-Poliqraf, 2005, 246 səhifə.
7. Babayev X.Y. , Əliyeva A.S. // Kosmik təsvirlər əsasında subtropik Lənkəran bölgəsinin meşə örtüyünün tədqiqi. H.Ə. Əliyevin 88-ci il dönmünə həsr olunmuş Respublika Elmi Konfransının Materialları, Lənkəran, 2011, səhifə 47-49.
8. Məmmədov M.C. , Əsədov K.C. , Məmmədov F.M.// Dendrologiya. Bakı, “Azərbaycan Ensiklopediyası” NPB, 2000, 388 səhifə.
9. Лесные культуры. Учебник (2-е издание, исправленное и дополненное). Под общ.ред.проф. А.Р. Родина. // А.Р. Родин, Е.А. Калашникова, С.А. Родин, Г.Б. Силаев. Н. Новгород, изд-во “Вектор Тис”, 2009, с. 460.

Əlavə:

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərində tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi. Meşə bərpa və meşə salma zamanı səpin və ya əkin üsulu ilə yaradılan çoxillik əkmələr olub tələb olunan (müəyyən) parametrlərə və keyfiyyətə çatdıqda meşə ilə örtülü sahəyə keçirilərək süni ağaclıq və ya meşəlikdir. Meşə əkinləri fənni süni meşə yetişdirmə və meşə bərpaya dair təlim olub üç başlıca tərkib hissədən (Meşə toxumçuluq işinin təşkili; Tinglik təsərrüfatının təşkili və əkin materialının becərilməsi; Meşə əkinlərinin yaradılması və becərilməsi) ibarətdir. Həmin tərkib hissələr meşə əkinlərinin yaradılması və becərilməsinə dair mühüm məsələləri kompleks əhatə edir.

Meşə əkinləri fənni süni meşə yetişdirmə haqqında təlim olub meşə əkinlərinin yaradılması metod və üsullarından bəhs edir. Fənnin başlıca vəzifəsi meşə əkinlərinin yaradılması və becərilməsinə dair biliklərin verilməsidir. Meşə əkinləri fənninin predmeti süni meşə bərpa və meşə yetişdirmə metod və üsulları olub meşə əkinlərinin yaradılması və becərilməsinə dair məsələləri çıxış edir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır. **VIII. Qiymətləndirmə:** Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır.

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərinləndirən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açır.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

- 91-100 bal – əla (A)
- 81-90 bal – çox yaxşı (B)
- 71-80 bal – yaxşı (C)
- 61-70 bal – kafi (D)
- 51-60 bal – qənaətbəxş (E)
- 51 - baldan aşağı – qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

XTəqvim mövzu planı: Mühazirə- 45 saat. Laboratoriya – 30 saat. Cəmi: 75 saat.

Təqvim mövzu planı:

No	Keçirilən müəhazirə və sərbəst mövzuların məzmunu.	(Müh) saat	Tarix
1	2	3	4 5
1.	Mövzu1:Meşə əkinləri fənninin predmeti və başlıca vəzifələri. Plan: 1. Süni meşəsalma və meşəyetidirmənin aktuallığı. 2. Meşə əkinləri fənninin predmeti, tərkibi və başlıca vəzifələri. 3. Yaranma və inkişaf tarixi, görkəmli alimlərin rolu. 4. Digər elm sahələri ilə əlaqəsi 5. Meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair milli strategiya. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
2.	Mövzu2: Meşə əkinlərinin yaranma və inkişaf tarixi. Meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli strategiya. Plan: 1. Meşə əkinlərinin yaranma tarixi. 2. Azərbaycanda ilk yaradılan meşə əkinləri. 3. Yer kürəsində meşələrin yayılması və sahəsi. 4. Meşələrin ekoloji mahiyyəti və meşəsizləşdirmənin nəticələri. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
3.	Mövzu3: Meşə toxumçuluq işinin təşkili. Ağac və ağaclıqların meyvə verməsi. Plan: 1. Meşə toxumçuluq işinin aktuallığı, mahiyyəti və vəzifələri. 2. Ağac bitkilərinin yaş mərhələləri üzrə inkişaf və toxum məhsuldarlığı. 3. Ağac və kol bitkilərinin meyvə verməsinə təsir edən amillər. 4. Ağacların meyvə və toxum verməsi. 5. Yekcins ağacların boy atmasına və inkişafına görə siniflərə bölünməsi (kraftın təsnifatı). 6. Meşənin bitmə şəraitinə görə məhsuldarlıq göstəricisi – bonitet şkalası. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
4.	Mövzu 4: Toxum xammalı tədarükü Plan: 1. Toxum xammalı barədə ümumi məlumat. 2. Toxum xammalı tədarükü üçün ağac və ağaclıqların seçilməsi. Müsbət ağac və ağaclıqlar. 3. Toxum xammalı tədarükün üsulları Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	

5.	Mövzu 5: Əsas meşə əmələgətirə iynəyarpaqlı ağac cinslərin toxum xammalı tədarükü və saxlanması xüsusiyyətləri. Plan: 1. Ardıc növləri, arizon və həmişəyaşıl sərvlər. 2. Şamlar: Eldar, Hələb, İtaliya və Krım şamları. Şərq tuyası. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
6.	Mövzu 6: Əsas meşə əmələgətirən enliyarpaqlı ağac cinslərinin toxum xammalı tədarükü və saxlanması xüsusiyyətləri. Əsas meşə əmələgətirən enliyarpaqlı ağac cinslərinin və bəzi kol bitkilərinin toxum xammalı tədarükü, saxlanma xüsusiyyətləri. Plan: 1. Şərq fıstığı, şərq çınarı, vələyarpaq azat (nil) ağacları. 2. Bəzi kol bitkiləri: badam cinsi, daryarpaq iydə. 3. Sarağan (vəlgə), yemişan cinsi 4. Ağ akasiya, ağcaqayın, adi ərkevan. Albalı, alma və armud cinsləri. 5. Cəviz və qara qoz, cökə, dəmirağacı, dəfnə ağacı, ərik, gavalı yarımfəsiləsi, göyrüşlər, qarağac. 6. İpək (Lənkəran) akasiyası, Qafqaz dağdağanı. 7. Lələk (qlədiçiya) ağacı, safora, saqqız ağacı. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
7.	Mövzu 7: Toxum xammalının emalı və toxumların saxlanması. Plan: 1. Toxum xammalının emalı və saxlanılmasının başlıca şərtləri. 2. Toxumların qozalardan çıxarılması, təmizlənməsi, çeşidlənməsi, qurudulması və saxlanması. 3. Quru və ətli – lətli meyvələrdən toxumların təmizlənməsi. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
8.	Mövzu 8: Azərbaycanda təbii yayılan palıd növləri və palıd toxumunun saxlanması. Palıd qozalarının saxlanması. Fıstıq, şərq çınarı və iynəyarpaqlı cinslərin toxumlarının tədarükü və saxlanması Plan: 1. Fıstıq və şərq çınarı toxumlarının tədarükü və saxlanması üsulları. 2. İynəyarpaqlı cinslərin toxum xammalının tədarükü və saxlanması. 3. Azərbaycanda təbii yayılan palıd növləri və Azərbaycanın palıd meşələri. 4. Palıd qozalarının saxlanması şərtləri və üsulları. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
9	Mövzu 9: Toxumların səpinə hazırlanması		

	Plan: 1. Toxumların səpinə hazırlanmasının nəzəri əsasları. 2. Toxumların səpinə hazırlanması üsulları 3. Toxumların mikroelementlərlə və stimulyatorlarla işlənilməsi. 4. Toxumların dezinfeksiyası Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
10	Mövzu 10: Toxumların keyfiyyət göstəriciləri və təyinetmə metodları. Plan: 1. Toxumların seleksiya kateqoriyaları və pasportlaşdırılması. 2. Orta nümunə və onun götürülməsi. 3. Toxumların təmizliyi, cücərmə qabiliyyəti və cücərmə sürətinin təyin olunması 4. Toxumların keyfiyyətinin rentgen üsulu ilə təyin edilməsi, Faxitron MX – 20 qurğusu Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
11	Mövzu 11: Tinglik təsərrüfatının təşkili və əkin materialının yetişdirilməsi. Plan: 1. Tingliyin təyinatı və növləri. 2. Tingliyin əsas şöbələri. 3. Tinglikdə yetişdirilən əkin materialının növləri 4. Tinglikdə tətbiq olunan əkin dövryyəsi və çoxtarlı əkin sxemi Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
12	Mövzu 12: Tinglik sahəsinin hesablanması və tinglik üçün sahənin seçilməsi Plan: 1. Tinglik sahəsinin hesablanması. 2. Səpin şöbəsi sahəsinin hesablanması. 3. Tinglik üçün sahənin hesablanması və ilkin mənimsənilməsi Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
13	Mövzu 13: Tinglik təsərrüfatında torpağın becərilməsi Plan: 1. Torpağın becərilməsinin nəzəri əsasları. 2. Torpağın becərilməsi sistemi və üsulları. 3. Torpağın becərilməsi texnologiyası. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015.	2	

	Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.		
1 4	Mövzu 14: Əkin materialının yetişdirilməsində gübrələrin tətbiqi Plan: 1. Gübrələrin tətbiqinin aqrokimyəvi əsasları. 2. Gübrə növləri, onların tətbiqi üsulları və normaları 3. Alaq otları ilə kimyəvi və aqrotexniki mübarizə metodları. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
1 5	Mövzu 15: Səpin şöbəsi və toxmacarların yetişdirilməsi. Plan: 1. Əkin materialının becərilməsinin bioloji və ekoloji əsasları. 2. Səpin üsulları, növləri və sxemləri. 3. Səpin normaları və səpinin dərinliyi. 4. Cücərilərə aqrotexniki qulluq. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
1 6	Mövzu 16: Şərq çınarı, həmişəyaşıl sərv və Eldar şamı toxmacarlarının yetişdirilməsi xüsusiyyətləri. Böyütmə şöbəsində tinglərin yetişdirilməsi. Plan: 1. Səpin üçün torpağın hazırlanması və səpinin aparılması. 2. Şərq çınarı, həmişəyaşıl sərv və Eldar şamı toxumlarının səpinin artırılması. 3. Böyütmə şöbəsində ting köçürmələrin miqdarı. 4. Kombinedilmiş böyütmə şöbəsi. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
1 7	Mövzu 17: Əkin materiallarının çoxaldılması üsulları, əkin materiallarının becərilməsində müasir texnologiyalar. Plan: 1. Ağac və kol bitkilərinin çoxaldılması üsulları və onların bioloji əsasları. 2. Çiliklə və calaqla çoxaldılmış əkin materialının yetişdirilməsi. 3. Bitkilərin mikroklonal üsulla in Vitro şəraitində artırılması. 4. Qapalı kök sistemi (QKSƏM) əkin materialının yetişdirilməsi. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
1 8	Mövzu 18: Əkin materiallarının inventarizasiyası, qazılması və nəql olunması. Meşə əkinlərinin rayonlaşdırılması. Plan: 1. Əkin materialının inventarizasiyasının metodları. 2. Əkin materialının çıxarılması, çeşidlənməsi, saxlanması və nəql olunması. 3. Meşə əkini işlərinin rayonlaşdırılması.	2	

	4. Meşə əkinlərinin qarışıq tərkibdə yaradılması. Meşə tipologiyası. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.		
1 9	Mövzu 19: Meşəbitmə şəraiti və meşə əkinləri. Meşə əkini fondu. Plan: 1. Meşəbitmə şəraitini səciyyələndirə göstəricilər. 2. Meşəbitmə şəraitinin təsnifatı. 3. Meşə əkini fondu. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
2 0	Mövzu 20: Meşə əkinlərinin yaradılmasının metod və üsulları. Meşə əkinlərinin sıxlığı Plan: 1. Meşənin bərpası. Meşəbərpa və meşəsalma. 2. Qabaqcadan yaradılan, çətiraltı, başdan – başa və qismən meşə əkinləri. Əkinin sxemləri. 3. Meşə əkini və səpini. Yekcins və qarışıq meşə əkinləri. Əkin sxemləri. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
2 1	Mövzu 21: Meşə əkinlərinin yaradılmasının üçün torpaq hazırlığı. Meşə əkinlərinin səpin və əkin üsulu ilə yaradılması. Əkinlərə aqrotexniki qulluq. Plan: 1. Torpaq hazırlığı üsulları. 2. Meşə əkinlərinin səpin və əkin üsulu ilə yaradılması. 3. Əkinlərə aqrotexniki qulluq. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	
2 2	Mövzu 22: Qərzəkli cinslərin əkinlərinin yaradılması. Cəviz bağlarının yaradılması və becərilməsi texnologiyası. Plan: 1. Sahənin seçilməsi və torpağın becərilməsi. Optimal əkin sxemləri. 2. Cavan bağlara qulluq. Cərgəarası torpağın becərilməsi və saxlanması sistemi. 3. Məhsula düşmüş bağlara qulluq. 4. Cəvizin xəstəlik və zərərvericiləri. 5. Cəvizin xalq təsərrüfatında əhəmiyyəti, onun bioloji və ekoloji xüsusiyyətləri. 6. Cəviz toxmacarlarının yetişdirilməsi. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	2	

2	Mövzu 23: Meşə əkinlərinin müayinəsi və tədqiqi.		
3	Plan: 1. Meşə əkinini işlərinin texniki qəbulu və inventarizasiyası. 2. Meşə əkinlərinin meşə ilə örtülü sahəyə (torpaqlara) keçirilməsi və xidmət qırmaları. 3. Meşə əkinlərinin tədqiqi və biometrik qiymətləndirilməsi. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair Milli Proqram. Bakı, 2003. Meşə əkinləri Bakı, 2015. Azərbaycan Respublikasının meşələri və meşə təsərrüfatı.	1	
	Cəmi:	45 s.	

Laboratoriya – praktiki məşğələlər

No	Laboratoriya işlərinin mövzuları.	Lab. saatl.	
1	2	3	4
1.	Mövzu 1: Ağac bitkilərinin yaş mərhələləri üzrə inkişafı və toxum məhsuldarlığı.	2	
2.	Mövzu 2: Ağacların meyvə və toxum verməsi.	2	
3.	Mövzu 3: Meşənin bitmə şəraitinə görə məhsuldarlıq göstəricisi.	2	
4.	Mövzu 4: Toxum məhsulunun uzunmüddətli, orta müddətli və qısa müddətli proqnozlaşdırılması.	2	
5.	Mövzu 5: Toxum xammalı tədarükü üçün ağac cə ağaclıqların seçilməsi.	2	
6.	Mövzu 6: Toxum tədarükü üsulları.	2	
7.	Mövzu 7: İpək akasiyası (Lənkəran) toxumlarının səpinə hazırlığı	2	
8.	Mövzu 8: Palıd qozalarının saxlanması şərtləri və üsulları	2	
9.	Mövzu 9: Tingliyin təyinatı və növləri	2	
10.	Mövzu 10: Tinglik sahəsinin hesablanması	2	
11.	Mövzu 11: Toxumların becərilməsi texnologiyası	2	
12.	Mövzu 12: Səpin üçün torpağın hazırlanması və səpinin aparılması	2	
13.	Mövzu 13: Qoz toxumlarının səpin qaydaları	2	
14.	Mövzu 14: Meşə əkin işlərinin texniki qəbulu və inventarizasiyası	2	
15.	Mövzu 15: Meşə əkinlərinin meşə ilə örtülü sahəyə keçirilməsi	2	
	Cəmi:	30 s.	

XI.Fənn üzrə tələblər:

Süni meşəsalma və meşəyetidirmənin aktuallığını
Meşə toxumçuluq işinin təşkilini
Toxumların səpinə hazırlanması qaydalarını
Tinglik sahəsinin təşkilini
Əkin materiallarının çoxaldılmasını
Meşə əkinlərinin səpin və əkin üsulu ilə yaradılmasını
Meşə əkinlərinin müayinəsi və tədqiqi

XII Fənn üzrə təlim nəticələri:

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbə bilməlidir.
Meşə cinsli elit ağaclardan toxum tədarük edilməsi qaydasını təyin etməyi
Toxum və toxum xammalının yığılması, təmizlənməsi və qablaşdırılmasını bilmək

Tinglikdə səpinqabağı toxumların stretifikasiyası, dezinfeksiya , dezinseksiya qaydasını bacarmaq
Tinglik təsərrüfatında əkinlərin aparılması qaydasını öyrənmək
Meşə əkinlərinin müayinəsi və tədqiqini öyrənmək

XIII.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

XIV. kollekvum sualları:

I kollekvium sualları

1. Süni meşəsalma və meşəyetişdirmənin aktuallığı.
2. Meşə əkinləri fənninin predmeti, tərkibi və başlıca vəzifələri.
3. Yaranma və inkişaf tarixi, görkəmli alimlərin rolu.
4. Digər elm sahələri ilə əlaqəsi
5. Meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair milli strategiya.
5. Meşə əkinlərinin yaranma tarixi.
6. Azərbaycanda ilk yaradılan meşə əkinləri.
7. Yer kürəsində meşələrin yayılması və sahəsi.
8. Meşələrin ekolji mahiyyəti və meşəsizləşdirmənin nəticələri.
9. Meşə toxumçuluq işinin aktuallığı, mahiyyəti və vəzifələri.
10. Ağac bitkilərinin yaş mərhələləri üzrə inkişaf və toxum məhsuldarlığı.
11. Ağac və kol bitkilərinin meyvə verməsinə təsir edən amillər.
12. Ağaclarım meyvə və toxum verməsi.
13. Yekcins ağacların boy atmasına və inkişafına görə siniflərə bölünməsi (kraftın təsnifatı).
14. Meşənin bitmə şəraitinə görə məhsuldarlıq göstəricisi – bonitet şkalası.
15. Toxum xammalı barədə ümumi məlumat.

II kollekvium sualları

1. Toxum xammalı tədarükü üçün ağac və ağaclıqların seçilməsi. Müsbət ağac və ağaclıqlar.
2. Toxum xammalı tədarükün üsulları
3. Ardıc növləri, arizon və həmişəyaşıl sərvlər.
4. Şamlar: Eldar, Hələb, İtaliya və Krım şamları. Şərq tuyası.
5. Şərq fıstığı, şərq çınarı, vələsyarpaq azat (nil) ağacları.
6. Bəzi kol bitkiləri: badam cinsi, daryarpaq iydə.
7. Sarağan (vəlgə), yemişan cinsi
8. Ağ akasiya, ağcaqayın, adi ərəkəvan. Albalı, alma və armud cinsləri.
9. Cəviz və qara qoz, cökə, dəmirağacı, dəfnə ağacı, ərək, gavalı yarımfəsiləsi, göyrüşlər, qarağac.
10. İpək (Lənkəran) akasiyası, Qafqaz dağdağanı.
11. Lələk (qlədiçiya) ağacı, safora, saqqız ağacı.
12. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf
13. Toxum xammalının emalı və saxlanması başlıca şərtləri.
14. Toxumların qozalardan çıxarılması, təmizlənməsi, çeşidlənməsi, qurudulması və saxlanması.
15. Quru və ətli – lətli meyvələrdən toxumların təmizlənməsi.

XV imtahan sualları

Blok I

1. Süni meşəsalma və meşəyetişdirmənin aktuallığı.
2. Meşə əkinləri fənninin predmeti, tərkibi və başlıca vəzifələri.
3. Yaranma və inkişaf tarixi, görkəmli alimlərin rolu.
4. Digər elm sahələri ilə əlaqəsi
5. Meşələrin bərpa və inkişaf etdirilməsinə dair milli strategiya.
7. Meşə əkinlərinin yaranma tarixi.
8. Azərbaycanda ilk yaradılan meşə əkinləri.
9. Yer kürəsində meşələrin yayılması və sahəsi.
10. Meşələrin ekoloji mahiyyəti və meşəsizləşdirmənin nəticələri.
11. Meşə toxumçuluq işinin aktuallığı, mahiyyəti və vəzifələri.
12. Ağac bitkilərinin yaş mərhələləri üzrə inkişaf və toxum məhsuldarlığı.

Blok II

13. Ağac və kol bitkilərinin meyvə verməsinə təsir edən amillər.
14. Ağaclarım meyvə və toxum verməsi.
15. Yekcins ağacların boy atmasına və inkişafına görə siniflərə bölünməsi (kraftın təsnifatı).
16. Meşənin bitmə şəraitinə görə məhsuldarlıq göstəricisi – bonitet şkalası.
17. Toxum xammalı barədə ümumi məlumat.
16. Toxum xammalı tədarükü üçün ağac və ağaclıqların seçilməsi. Müsbət ağac və ağaclıqlar.
17. Toxum xammalı tədarükün üsulları
18. Ardıc növləri, arizon və həmişəyaşıl sərvlər.
19. Şamlar: Eldar, Hələb, İtaliya və Krım şamları. Şərq tuyası.
20. Şərq fıstığı, şərq çınarı, vələsyarpaq azat (nil) ağacları.
21. Bəzi kol bitkiləri: badam cinsi, daryarpaq iydə.
22. Sarağan (vəlgə), yemişan cinsi
23. Ağ akasiya, ağcaqayın, adi ərkevan. Albalı, alma və armud cinsləri.
24. Cəviz və qara qoz, cökə, dəmirağacı, dəfnə ağacı, ərək, gavalı yarımfəsiləsi, göyrüşlər, qarağac.

Blok III

25. İpək (Lənkəran) akasiyası, Qafqaz dağdağanı.
26. Lələk (qlədiçiya) ağacı, safora, saqqız ağacı.
27. Mənbə: Azərbaycan Respublikası meşələrin bərpa və inkişaf
28. Toxum xammalının emalı və saxlanılmasının başlıca şərtləri.
29. Toxumların qozalardan çıxarılması, təmizlənməsi, çeşidlənməsi, qurudulması və saxlanması.
30. Quru və ətli – lətli meyvələrdən toxumların təmizlənməsi.
31. Fıstıq və şərq çınarı toxumlarının tədarükü və saxlanması üsulları.
32. İynəyarpaqlı cinslərin toxum xammalının tədarükü və saxlanması.
33. Azərbaycanda təbii yayılan palıd növləri və Azərbaycanın palıd meşələri.
34. Palıd qozalarının saxlanması şərtləri və üsulları.

35. Toxumların səpinə hazırlanmasının nəzəri əsasları.

36. Toxumların səpinə hazırlanması üsulları

Blok IV

37. Toxumların mikroelementlərlə və stimulyatorlarla işlənilməsi.

38. Toxumların dezinfeksiyası

39. Toxumların seleksiya kateqoriyaları və pasportlaşdırılması.

40. Orta nümunə və onun götürülməsi.

41. Toxumların təmizliyi, cücərmə qabiliyyəti və cücərmə sürətinin təyin olunması

42. Toxumların keyfiyyətinin rentgen üsulu ilə təyin edilməsi, Faxitron MX – 20 qurğusu

43. Tingliyin təyinatı və növləri.

44. Tingliyin əsas şöbələri.

45. Tinglikdə yetişdirilən əkin materialının növləri

46. Tinglikdə tətbiq olunan əkin dövryyəsi və çoxtarlı əkin sxemi

47. Ağac və kol bitkilərinin çoxaldılması üsulları və onların bioloji əsasları.

48. Çiliklə və calaqla çoxaldılmış əkin materialının yetişdirilməsi.

Blok V

49. Bitkilərin mikroklonal üsulla in Vitro şəraitində artırılması.

50. Qapalı kök sistemi (QKSÖM) əkin materialının yetişdirilməsi.

51. Əkin materialının inventarizasiyasının metodları.

52. Əkin materialının çıxarılması, çeşidlənməsi, saxlanması və nəql olunması.

53. Meşə əkinini işlərinin rayonlaşdırılması.

54. Meşə əkinlərinin qarışıq tərkibdə yaradılması. Meşə tipologiyası.

55. Meşəbitmə şəraitini səciyyələndirə göstəricilər.

56. Meşəbitmə şəraitinin təsnifatı.

57. Meşə əkinini fondu.

58. Torpaq hazırlığı üsulları.

59. Meşə əkinlərinin səpin və əkin üsulu ilə yaradılması.

60. Əkinlərə aqrotexniki qulluq.

“Meşə əkinləri” fənninin sillabusu **050706 – “Meşəçilik”** ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 fevral 2025-ci il protokol 06)

Fənn müəllimi:

B.m. A.R. Əliyev

Kafedra müdiri:

dos.İ.C.Kərimov